

גיליון הורים פרשת תְּרוּמָה

בפרשה מספר נושאים מרכזיים :

הציווי על בניית המשכן , הארון , הכפורת והכרובים , השולחן , המנורה , יריעות המשכן , מבנה המשכן , פרוכת מבדילה , מסך לכניסה , הסדר הפנימי במשכן , המזבח החיצון , חצר המשכן

סיפור א' לשולחן שבת

מיהו "חכם לב"?

"וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו את כל אשר ציווה ה'..." שואל הרב לייב חסמן זצ"ל:

מהו חכם לב?! הרי כמה שידוע לנו החכמה נמצאת במוח, ומדוע משייכת התורה את החכמה ללב?!

ומתרג' "חכם מוח" זהו אחד שקנה חכמה - ניתן לומר עליו שהוא חכם אך אין קשר בין חכמתו למעשיו. דוגמת חמור נושא ספרים... לעומתו "חכם לב" החכמה מונחת אצלו לא רק בראש אלא גם בלב. היא באה לידי ביטוי במעשים שלו - חכמתו ניכרת. מסופר על הרב ירוחם ממיר זצ"ל שפעם עלה לרכבת ותוך כדי הכניסה לקרון עם כל הדוחק והצפיפות, הבחין שנשמטה הכפפה מידו. במבט חטוף רגע לפני שהדלתות נסגרו הוא הספיק לראות אותה על הרציף כשהיא נתונה למרמס העוברים ושבים. הדלתות נסגרו ובהחלטה של השנייה האחרונה הוא זרק את הכפפה שנותרה לו החוצה - אל הרציף.

הדלתות נסגרו והרכבת החלה בנסיעתה כשבבת חיוך על פניו של הרב.

אחד התלמידים שצפה במתרחש, אזר אומץ, ניגש אל הרב ושאלו: "מדוע הרב זרק את הכפפה השנייה לא די שאחת הלכה לאיבוד"?

השיב הרב: אני כבר לא יוכל להשתמש באחת, לפחות זה שימצא את שתיהן - יהנה מהן...

כל אחד יכול היה להגיע למסקנה כזו אבל שעתיים לאחר מכן...

ההחלטה הזו של הרגע האחרון, מעידה שהחכמה לחשוב מה יצא לשני מזה... היא חלק ממנו.

סיפור ב' לשולחן שבת

"מאת כל איש אשר ידבנו ליבו..."

"לתת מכל הלב" - סיפור על נדיבות לב שממחיש את אהבת הנתינה והיכולת לשלוט ביצר בשעת משבר...

מסופר על רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל שפעם אחת התדפק על דלתו אחד מחסידיו שהיה עני מרוד, וביקש מהרבי: "רבי אנא עזור לי המצב דחוק הגעתי לפת לחם... ממש פיקוח נפש..."

מכיוון שלרב עצמו לא היה מה לתת, ניסה הוא למצוא דרך יצירתית להציל את משפחתו של החסיד.

והנה נתקלו עיניו בגביע הקידוש שהיה מונח על שולחנו. מבלי לחשוב פעמיים נתן לעני את הגביע וזה יצא שמח וטוב לב...

הרבנית שמעה את טריקת הדלת ויצאה לראות מה קרה. והנה הבחינה שחסר הגביע על השולחן.

פנתה לרב ושאלה: "היכן הגביע?!"

והרב הפטיר: "נתתי אותו הרגע לעני..."

הרבנית נדהמה ואמרה לו: "אתה יודע שמשובץ עליו יהלום יקר...?!"

הרבי קפץ מהכסא וצעק: "וואי... וואי ואבוי..." תוך שהוא פותח בריצה לכיוון הדלת על מנת להשיג את העני... לאחר כמה דקות חזר הרב שכולו מתנשף, הרבנית שראתה שהוא חזר ללא הגביע, שאלה אותו: "היכן הגביע?" כשבבת צחוק על פניו "אצל העני" השיב רבי שמעלקא.

"אם כן מדוע רצת אחריו?!" שאלה הרבנית. "האם לא כדי להחזיר את הגביע היקר?!"

"בוודאי שלא" ענה רבי שמעלקא, "רצתי אחריו כדי לומר לו שידע, כי בגביע משובץ יהלום יקר ושלא ימכור אותו בזול..."

סיפור ג' לשולחן שבת

הקמצן הקדוש "כל נדיב ליבו יביאה..."

בדרשות המגיד מובא שישנם יהודים המשלבים את מידת הקמצנות עם מידת הנדיבות באופן בו כל אחת מהן אחראית על תחום אחר: מידת הקמצנות - שולטת בכל הנוגע לצרכי עצמם, ואילו מידת הנדיבות - משמשת לדברים שבקדושה. אולם, ישנה דרך נוספת בה נכרכות שתי המידות הללו זו בזו, והיו לאחדים בידם של נותני בستر, אלו אשר כלפי חוץ מציגים הם קמצנות מופלגת, אומץ יד מוחלט, על אף שבסתר משתמשים הם במידת הנדיבות שבליבם - רק לכבודו יתברך, שלא על מנת לקבל פרס או להתכבד במתת-ידם.

הסיפור הבא, עוסק ביהודי שכזה:

בבית הקברות של קראקא, עירו של המהרש"א - יכולים המבקרים להבחין כי בסמיכות לקברו של המהרש"א טמון יהודי אשר על מצבתו חקוק התואר הבלתי-מחמיא: 'יעקב הקמצן'...
"מה פשר ה'שכנות' הזו?" - שואלים אתם, ואכן השאלה במקומה... אולם בכדי להשיב עליה - מן הראוי להקדים ולספר את סיפורו של אותו 'יעקב הקמצן'...

ובכן בעיר קראקא, בתקופתו של המהרש"א - נודעה תופעה מעניינת... כאשר הייתה אחד מנשות האביונים, אשר נמצאו בעיר למכביר, מגיעה אל הדייג ומבקשת כי ימכור לה ראש זנב של דג, בטענה כי אינה יכולה להרשות לעצמה את רכישת הדג כולו - הוא היה שוקל לידידה שני דגים שמנים, ומסביר לה כי 'שמעון הגביר' החליט להעניק דגים חינם על חשבוננו - לאלו אשר אין ידם משגת לרכשם...

כאשר הייתה היא מגיעה אל חנותו של הקצב, ומבקשת מעט עצמות חמין - הוא היה ממחר לארוזו לה שני קילו של בשר שמן, ומשטענה כי אין בידיה האמצעים לשלם תמורת המעדן היקר - הוא היה מניח דעתה כי 'זלמן העשיר' ניאות להעניק בשר חינם לכל תושב נזקק, על חשבוננו...

וכך היה חוזר על עצמו המחזה גם בחנותו של הירקן... האביונית הייתה מבקשת מעט שאריות, המוכר ממחר היה להגיש לה פירות וירקות משובחים ביד רחבה - ובנוגע לתשלום - הו... אין מה לדאוג... 'יוסף הסוחר' כבר ישלם עבור ירקותיהם של אביוני העיירה... כך נהנו עניי העיר במשך תקופה ארוכה מארוחות משביעות ומזינות חינם אין כסף, אולם עובדה אחת הציקה להם וטרדה את מנוחתם: ידוע ידוע הם, כי אף ש'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ואף 'יוסף הסוחר', הינם אנשים אמידים ובעלי ממון - הרי שבפירוש לא ניתן לומר כי הם עשירי העיירה!

בעיירה היה עשיר מופלג, גביר אדיר, ממש מלינון - בשם 'יעקב', או ליתר דיוק: 'יעקב הקמצן'... ולא בכדי זכה 'יעקב' הלזה לתואר המפוקפק... ניתן לומר כי הוא זכה לו בדין ולא בחסד...

מעולם הוא לא פתח את ידו אפילו כי הוא-זה, ואיש מאביוני העיירה לא יכול היה לדלות מזיכרונו מקרה בו נהנה בשווה-פרוטה מממונו של הלזה...

"הרי אין זה הוגן! מדוע על 'יוסף' ו'זלמן' ו'שמעון' מוטל לשאת בעול החזקת עניי העיר?!" - התקוממו הכל, "מדוע לא יתרום גם יעקב את חלקו וירים את תרומתו?" - היו הם מתלוננים מפעם לפעם, אולם דומה כי לאזניו של יעקב לא הגיעו כלל כל אותם דיבורים... הוא לא שינה את הנהגתו, ונמנע באופן עקרוני מלהעניק דבר מה בעל ערך למישהו...

כאשר מקלימים היו את פניו של יעקב ברבים, כאשר גוערים היו בו על קמצנותו, כאשר הוכיחוהו וטענו כי נראה שסבור הוא שיוכל ליטול עמו את כספו אל קברו - לא היה יעקב משיב מאומה, רק פושט את ידיו לצדדים כביכול מבקש לומר: "צודקים אתם, אולם מה אעשה ואיני יכול? פשוט אינני מסוגל להיפרד מכספי ולתנו לאחר זולתי...!"

אין פלא אפוא, כי כאשר נפטר יעקב הלזה לבית עולמו - לא שררה עצבות רבה בעיירה... ידידים לא נמצאו לו מבין שכניו ומכריו, איש לא יכול היה להצביע על מעשה טוב אשר עשה כלפי אי-מי, אפילו אחד מבני העיירה לא חש כי חב הוא לו הכרת הטוב מסיבה כל שהיא, וכך כשמנין מצומצם של מלוים צועד סביב מיטתו - הובל יעקב אל מנוחתו האחרונה, ועל מצבתו נחקק בהבלטה התואר המוזכר לעיל: 'יעקב הקמצן' - למען ישמעו ויראו כל הקמצנים שכמותו...

אלא שלאחר מותו של 'יעקב הקמצן' - נראה כי נפל דבר בשגרת שלוות חייה של העיירה קראקא. כאשר הגיעה שוב האביונית אל הדייג וביקשה דג לשבת - הוא התנה את קבלת הסחורה בתשלום מלא, כאשר היא המשיכה אל חנותו של הקצב - דרש אף הוא מחיר מופלפל, המחזה חזר על עצמו אצל הירקן...

התברר, כי 'שמעון הגביר', 'זלמן העשיר' ו'יוסף הסוחר' - הפסיקו את תמיכתם בעניי העיירה, ומעתה הוטל על כל אחד מהם לדאוג לעצמו לפרנסת בני ביתו...

האביונים המודאגים החליטו לשלוח משלחת אל המהרש"א, רב העיירה, ובעקבות המידע שמסרו - זימן הרב את שלשת הגבירים בכדי לברר מדוע הפסיקו באופן פתאומי את מעשה הנדבה לא היו אחראים שנים כה רבות. התשובה אשר שמע, היכתה את המהרש"א בתדהמה מוחלטת. שכן כך אמרו לו השלשה: "רבי, אמנם אנשים אימידים כולנו, אמנם פרנסתנו מצויה לנו ברווח כדי צרכנו ויותר, אבל בשום אופן אין באפשרותנו לפרנס את בני העיירה כולם! במשך כל השנים שחלפו - היה זה 'יעקב הקמצן' אשר העניק לנו מידי שבוע את הסכום הדרוש לשם פרנסת עניי העיירה, והוא היה אף זה אשר ביקש כי איש לא ידע על מעורבותו בדבר מצוה זו! עתה, משנפטר יעקב - אין אנו יכולים שוב לעמוד בהוצאה הכבירה, ובעל כרחנו נאלצנו להורות לבעלי החנויות להפסיק את ההסדר המועיל!".

עוד באותו היום כינס המהרש"א את כל בני קראקא, וסיפר להם על אשר התגלה לו זה עתה. צעדו כל בני העיירה אל בית-החיים, וכשדמעות רותחות תלויות בעיניהם - ביקשו מר' יעקב מחילה על שחשדוהו לשווא וכפרו בטובתו. עוד באותו היום התכנסו שבעת טובי העיר והחליטו פה אחד כי יש לשנות את הכיתוב המשפיל החקוק על מצבתו של ר' יעקב, אולם המהרש"א לא הניח להם לעשות זאת.

"לא ולא! קמצן היה יעקב, קמצן בכל הנוגע לכבודו שלו... עבור עצמו - הוא לא ביקש מאומה: לא תהילה ולא כבוד, לא פרסום ולא יוקרה... את כל מעשיו עשה הקמצן הזה אך ורק לשם שמים, אך ורק לכבוד בוראו יתברך, כאשר הוא אוהז בידו את מידת ה'קמצנות' עם מידת ה'נדיבות' - ובשתייהן יחדיו מחולל את מופת הנהגת-חיוו.

"קמצן היה יעקב, ותואר זה אות-כבוד הוא לו! אין למחוק את תוארו ממצבתו, אולם זאת אבקש: לעת פטירתו - קברוני נא בסמוך לקברו של 'יעקב הקמצן', והלוואי ואזכה להיות במחיצתו אף בעולם שכולו טוב!" - סיים המהרש"א, וכדבריו נעשה כמובן. זהו אפוא סיפור, אודות יהודי אשר חיבר בהנהגתו כאמור 'נדיבות' - עם 'קמצנות', את הנהגת 'המרבה' - עם הנהגת 'הממעט', וכל אשר עשה לא עשה אלא לשם שמים. ... (מעובד מאתר dvar-tora.com)

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, א"ט)

לאחר מתן תורה מצווה הקב"ה על בני ישראל לבנות משכן מתרומות נדבת בני ישראל.

על הפסוק: "ויקחו לי תרומה" מובא במדרש תנחומא: "זה שאמר הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם (משלי ה, ג) מעשה בחבר אחד שהיה בספינה עם פרקמטונין (סוחרים) הרבה, היו אמרים לאותו חבר היכן פרקמטניא (סוחר) שלי גדולה משלכם. בדרך בספינה לא מצאו לו כלום, התחילו שוחקים עליו. נפלו עליהם לסטים (שודדים) בים, שללו ונטלו כל מה שנמצא בספינה. יצאו ליבשה ונכנסו למדינה, לא היה להם לא לאכל ולא כסות ללבש. מה עשה אותו חבר? נכנס לבית המדרש ישב ודרש. עמדו בני המדינה כשראו שהוא בן תורה מרבה, נהגו בו כבוד גדול ועשו לו פסיקות כהן וקראוי בגדלה ובקבוד. התחילו גדולי הקהל לילך מימינו ומשמאלו וילווה אותו. כשראו הפרקמטונין (הסוחרים) כך, באו אצלו ופיסו ממנו ואמרו לו: בבקשה ממך, עשה עמנו טובה ולמד עלינו זכות לפני בני העיר, שאתה יודע מה היינו ומה אבדנו בספינה. בבקשה ממך עשה עמנו חסד, דבר להם אפילו על הפרוסה שיתן לתוך פינו ונתיה ולא נמות ברעב. אמר להם: הלא אמרתי אליכם, שפרקמטניא (הסוחרים) שלי גדולה משלכם, שלכם אבד ושלי קימת. הוי: כי לקח טוב נתתי לכם.

1. הקב"ה מצווה את בני ישראל לקחת תרומה לבניית המשכן. מי מצוה להביא תרומה? (כהב, כ) "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"
2. מה פירוש המילה "ידבנו"? (רש"י כהב, כ) לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב
3. מהם סוגי החומרים שמשם מצווה את עם ישראל להביא לתרומת המשכן? (כה, ב"ז)
  - _____ (שימש לציפוי של כל כלי המשכן) זהב
  - _____ (היחיד שנתרם בדיוק מחצית השקל) כסף
  - _____ נחושת
  - _____ (צמר צבוע בדם חילזון) תכלת
  - _____ (צמר צבוע בדם חילזון) ארגמן
  - _____ (צמר צבוע בצבע המופק מתולעת כרמיל. הצבע קרוי גם "זהורית") תולעת שני
  - _____ (פשתן) שש
  - _____ צמר עיזים
  - _____ (עורות אילים מאודמים) צבועים
  - _____ (מין חיה שהייתה לשעתה עם הרבה גוונים) (עורות תחשים
  - _____ עצי שיטים
  - _____ (להעלות נר תמיד) שמן למאור

_____ (להשביח את השמן שאיתו משחו את כלי המשכן) (בשמים)
 _____ (שימשו לאפוד) (אבני שהם)
 _____ (שימשו לחושן) (אבני מילואים)

במדרש כתוב שהיו שלוש עשרה סוגי חומרים ואם נספור נראה כי יש חמש עשרה. הסיבה לכך היא שהתכלת, הארגמן ותולעת שני – עשויין כולן מצמר אך צבועים בצבעים אחרים.

ומובא במדרש תנחומא: "אמר רבי יהודה בר רבי סימון: אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: ... שלשה עשר דברים שהפרשתם לי, כנגד שלשה עשר דברים שעשיתי לכם במצרים. ואלו הן: ואלבשך רקמה, ואנעלך תחש, ואחבשך בשש, ואכסוף משי, ואעודך עדי, ואתנה צמידים על ידך, ורביד על גרונך, ואתן נזם על אפך, ועגילים על אזניך, ועטרת תפארת בראשך (ויחזקאל טו, יב), ולחמי אשר נתתי לך ... סלת ... ושמן ... ודבש האכלתיך (ויחזקאל טו, טו). הוי, כנגד שלשה עשר דברים שהפרשתם לי, ואני מעלה עליכם שאתם גומלים עלי."

4. מהו "שש" המוזכר בפס' (רש"י כה,ד) הוא פשתן

5. כתוב בפס' " וְשֵׁשׁ וְעִזִּים " האם הכוונה לעיזים ממש? (רש"י כה,ד) נוצה (שער) של עזים, לכך תרגם אונקלוס ומעזי, הבא מן העזים, ולא עזים עצמן, שתרגום של עזים עזיאל:

6. כתוב בפס' " ועדת אילם מאדמים" האם העורות האלו היו "אדמים" מתחילה? (רש"י כה,ה) צבועות היו אדום לאחר עבודן:

הקב"ה מצווה להביא "ערת תחשים" ומובא במדרש תנחומא תיאור על התחש: "... רבי יהודה אומר: היה הוזהר גדולה היתה במדבר וקרן אחת היה לה במצחה, ובעורה ששה גנים, ונטלו אותה ועשו ממנה יריעות. ורבי נחמיה אומר: מעשה נסים היה, ולשעה שנבראת, בה בשנה נגנזה. וערת תחשים, למה? דכתיב: ארץ היריעה האחת שלשים באמה. מי מביא לך יריעה של שלשים אמה. אלא מעשה נס, לשעה שנבראת נגנזה."

7. בני ישראל יצאו ממצרים למדבר, אם כן, מהיכן היו להם "עצי שטים" (רש"י כה,ה) ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרוס"פ, ט) יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים:

8. כתוב בפס' "וְלִקְטַתְּ הַסַּמִּים" מתי היו מקריבין קטורת, ומאיזה לשון באה המילה "קטרת" (רש"י כה,ו) שהיו מקטירין בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בואתה תצוה. ולשון קטרת, העלאת קיטור ותמרות עשן

9. מדוע הקב"ה מצווה את בני ישראל לבנות מקדש (במדבר היה המושב הונני ובראין ישראל נבנה בית המקדש?) (כה,ח) לשכון בתוך בני ישראל ככתוב וְשִׁכַּנְתִּי בְתוֹכְכֶם

מובא במדרש תנחומא (ש"א): אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאזה שיהא לו דירה בתחתונים (בעולם הזה). והרב משה אלשיך (דאלישך הקדוש) לימד אותנו " וְשִׁכַּנְתִּי בְתוֹכוֹ לֹא נִאמְרוּ! אלא "וְשִׁכַּנְתִּי בְתוֹכְכֶם", מלמד שכל אחד ישכין השכינה בתוך ליבו"

10. כיצד ידע משה איך לבנות את המשכן? (כה,ט) הקב"ה הראה לו בהר סיני

11. כתוב בפס' " כָּל אִשׁ אֲנִי מְרַאֶה אוֹתָךְ אֵת תְּבִנַּת הַמִּשְׁכָּן ... וְכֵן תַּעֲשׂוּ " מה הקב"ה מצווה אותנו באומרו "וְכֵן תַּעֲשׂוּ" (רש"י כה,ט) לדורות (ספורין טו: שבועות י"ד), אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים, כגון שולחנות ומנורות וכירות ומכונות שעשה שלמה, כתבנית אלו תעשו אותם.

12. כתוב בפסוק " כָּל אִשׁ אֲנִי מְרַאֶה אוֹתָךְ אֵת תְּבִנַּת הַמִּשְׁכָּן ... וְכֵן תַּעֲשׂוּ ". המילים " וְכֵן תַּעֲשׂוּ " כתובות פעמיים בתנ"ך: כאן בפסוק, ובסיפור גדעון. מה הדבר בא ללמדנו? (בעל הטורים כה,ט) ב' הכא ואידך וכן תעשו דגדעון שזכות אלו הכלים עמד לגדעון וכן כל מעשה דגדעון היה כנגד עבודת המשכן וכליו. נתן הלפידים בכדים להזכיר זכות אלו הכלים. ובראש האשמורה התיכונה להזכיר זכות עבודת המקדש שאז היו תורמין את המזבח והיא העבודה הראשונה שהיו עושים בהם ביום:

הארון, הכפורת והכרובים (כה, י"ב)

בקודש הקודשים, במקום המקודש ביותר במשכן, עתיד לעמוד ארון ובו לוחות הברית. הארון היה בנוי בצורה מיוחדת

1. הקב"ה מצווה על בניית ארון הברית שבו יהיו לוחות הברית. השלימו את מידות הארון: אַמְתִּים וְחֻצֵי אַרְכּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי קַמְתּוֹ (כה,י) אַמְתִּים וְחֻצֵי אַרְכּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי קַמְתּוֹ
2. מה פירוש המילה " וְיִצְקָת " (רש"י כה,יב) לשון התכה כתרנומו
3. כתוב בפס' " וְשִׁתִּי טִבְעַת עַל צִלְעוֹ הָאֶחָת ", מה פירוש המילה "צלע" (רש"י כה,יב) צדו
4. ארון הברית היה עשוי משלוש ארונות חיצוני מזהב אמצעי מעצי שיטים והפנימי מזהב כפי שכתוב: " מִבֵּית (פפניס) וּמְחוּץ תִּצְפְּנוּ ". בצידו הארון היו טבעות זהב ואליהן הונסו בדים (עצים ארוכים). מה תפקידם? (כה,יג) לשאת באמצעותם את ארון הברית
5. כתוב בפס' " וְנָתַתְּ אֶל הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת ", מהי " הָעֵדֻת " (רש"י כה,טז) התורה, שהיא לעדות ביני וביניכם שצויתי אתכם מצות הכתובות בה
6. מהי "הַכְּפֻרֹת" (רש"י כה,יז) כסוי על הארון, שהיה פתוח מלמעלה, ומניחו עליו כמין דף
7. מה היה משני קצוותיו של כיסוי ארון הברית (הכפרת)? (כה,יח) כרובים
8. כתוב בפס' " וְעָשִׂה כְּרֹב אֶחָד מְקַצֵּה מְזָה וְכְרֹב אֶחָד מְקַצֵּה ". כיצד צריך להכין את הכרובים? (רש"י כה,יט) מן הכפורת עצמה תעשה את הכרובים, זהו פירושו של מקשה תעשה אותם, שלא תעשה בפני עצמם ותחברם לכפרת:
9. כיצד עמדו הכרובים על הכפורת? (כה,כ) פורשי כנפים למעלה ופניהם איש אל אחי

- את הכרובים נצטוונו לעשות "פְּרָשִׁי כְּנָפִים". מה פירוש הצווי בפסוק? (רש"י כה,כ) שלא תעשה כנפיהם שוכבים, אלא פרושים וגבוהים למעלה אצל ראשיהם, שיהא יי טפחים בחלל שבין הכנפים לכפורת
- כתוב בפסוק כא' " וְאֵל הָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת הָעֵדוּת ". ולפני כן ראינו בפסוק טז' "וְנָתַתְּ אֶל הָאָרֶץ אֶת הָעֵדוּת". למה נכפל הציווי? (רש"י כה,כא) שבא ללמד שבעודו ארון לבדו בלא כפורת, יתן תחלה העדות לתוכו, ואחר כך יתן את הכפורת עליו,
- מהיכן היה הקב"ה מדבר אל משה כשהיה במשכן? (כה,כב) מעל הכפורת מבין שני הכרובים

השולחן (כה, כג-ל)

בתוך המשכן יעמוד שולחן " לֶחֶם הַפָּנִים " (קרוי כך בגלל שנים עשר לחמים הנקראים "פָּנִים" על-שם שמראם שווה משני צידיהם).

- ממה היה עשוי השולחן? במה היה מצופה? (כה,כג-כד) עצי שיטים, מצופה זהב ומהיכן היו הקרשים? יעקב אבינו נטע אותם בשעה שיירד למצרים. אמר לבניו: בני, עתידים אתם להגאל. מכאן, והקדוש ברוך הוא עתיד לומר לכם משאתם נגאלין, שתעשו לו את המשכן, אלא עמדו ונטעו ארזים מעכשו, שבשעה שיאמר לכם לעשות לו את המשכן, יהיו הארזים מתקנים לכם. מיד עמדו ונטעו ועשו כן.
- מה היה מסביב לשולחן? (כה,כד) זר זהב
- מה זר הזהב מסמן? (רש"י כה,כד) סימן לכתר מלכות, שהשולחן שם עושר וגדולה, כמו שאומרים שלחן מלכים
- כיצד נשאו את השולחן? (כה,כו-כז) באמצעות בדי עצי שיטים מצופים זהב שהיו מושחלים בטבעות
- איזה כלים נוספים היו עם השולחן? השלימו: (מבגית של צורת לחם הפנים)
- מצידי השולחן כתישבת לקשות) (כה,כט) קְעֻרְתָּיו וְכַפְתָּיו וְקִשּׁוֹתָיו וּמִנְקֵיתָיו
- מהם "כַּפְתָּיו"? (רש"י כה,כט) הן בזיכין שנותנין בהם לבונה, ושתיים היו לשני קומצי לבונה שנותנין על שתי המערכות, שנאמר ונתת על המערכת לבונה זכה
- מהם "קִשּׁוֹתָיו" ומה מטרתם? (רש"י כה,כט) הן כמין חצאי קנים חלולים הנסדקין לארכן, דוגמתן עשה של זהב, ומסדר ג' על ראש כל לחם, שישב לחם האחד על גבי אותן הקנים, ומבדילין בין לחם ללחם, כדי שתכנס הרוח ביניהם ולא יתעפשו, ובלשון ערבי כל דבר חלול קרוי קסו"א:
- כתוב בפס' " וְאֶשֶׁר יִסֹּף בָּהֶן " מה פירוש המילה "יִסֹּף" בפס' (רש"י כה,כט) אשר יכוסה בהן, ועל קשותיו הוא אומר אשר יוסך, שהיו עליו כמין סכך וכסוי, וכן במקום אחר הוא אומר ואת קשות הנסך (במדבר ד, ז), וזה וזה, יוסך והנסך, לשון סכך וכסוי הם:

המנורה (כה, לא-מ)

הקב"ה מצווה לבנות מנורת זהב גדולה שתעמוד בתוך המשכן. המנורה נבנתה בצורה מיוחדת שאפילו משה רבינו התקשה בה והקב"ה הראה לו בסיני.

- מהם שמות החלקים של מנורת הזהב? (כה,לא) ירכה, קנה, גביעה, כפתוריה ופרחיה
- על עשיית המנורה נכתב "מִקְשֵׁה תִיעֶשֶׂה הַמְּנוֹרָה". מה כוונת הכתוב "מִקְשֵׁה"? (כה,לא) שלא יעשנה חוליות, ולא יעשה קניה ונרותיה איברים איברים, ואחר כך ידביקים כדרך הצורפים שקורין שולדיר"ץ, אלא כולה באה מחתיכה אחת, ומקיש בקורנס וחותר בכלי האומנות, ומפריד הקנים אילך ואילך:
- על מנורת הזהב כתוב " תִיעֶשֶׂה הַמְּנוֹרָה " מה כוונת הכתוב "תִיעֶשֶׂה"? מי יעשה? כיצד נעשתה המנורה? (רש"י כה,לא) מאליה. לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה, השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה, לכן לא נכתב תעשה
- מהם "גְּבִיעֶיהָ" ומה מטרתם? (רש"י כה,לא) הן כמין כוסות שעושין מזכוכית, ארוכים וקצרים, וקורין להם מדירג'ים, ואלו עשוין מזהב, ובולטין ויוצאין מכל קנה וקנה כמנין שנתן בהם הכתוב, ולא היו בה אלא לנוי:
- מהם "פְּרָחֶיהָ" של המנורה? (רש"י כה,לא) ציורין עשוין בה כמין פרחין:
- הקנה המזכור הוא הנר האמצעי של המנורה. כמה קני מנורה היו בסה"כ? (כה,לב) שבעה
- מה פירוש המילה "מְשַׁקְּדִים"? (רש"י כה,לב) כתרומה, מצויירים היו, כדרך שעושין לכלי כסף וזהב שקורין ניאל"ר:
- מהם "מְלַקְּחֶיהָ" של המנורה? מדוע הם נקראים כך? (רש"י כה,לב) הם הצבתים העשוין ליקח בהם הפתילה מתוך השמן, ליטבן ולמושכן בפי הנרות, ועל שם שלוקחים בהם קרויים מלקחים. וצביתיהם שתרגם אונקלוס, לשון צבת, טוליי"ש בלע"ז

יריעות המשכן (כו, אי"ד)

המשכן כוסה כולו ע"י יריעות ארוגות "מעשה חשב" מפוארות במראהן המחוברות ע"י קרסים כאוהל על המשכן

- את הכלים שלמדנו שיוכנו עפ"י הציווי , הקב"ה מצווה לשים בתוך משכן. המשכן היה מכוסה ע"י יריעות ארוגות מחוטים שזורים זה בזה. איזה חוטים היו שזורים ומה הדמות שנרקמה על היריעות? (כו,א) חוטי שש (פשתן),תכלת(צמר) , ארגמן(צמר) ותולעת שני (צמר בצבע שני)
  - מה בא הפס' להדגיש " כָּרְבִים מְעֻשָׂה חֹשֶׁב "?(רש"י כו,א) כרובים היו מצוירים בהם באריגתן, ולא ברקימה שהוא מעשה מחט, אלא באריגה בשני כותלים, פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן, ארי מצד זה ונשר מצד זה, כמו שאורגין חגורות של משי שקורין בלע"ז פיישישיא
  - כמה יריעות ארוגות היו במשכן?(כו,א) עשר
  - מידות כל יריעה היו 28 אמות (כ 14 מטר)על 4 אמות(כ 2 מטר) . כיצד חיברו אותן אחת אל השנייה?(כו,ד-ו) היו 50 לולאות בקצוות של היריעה ובאמצעות קרסי זהב חיברו אותם
- מובא במדרש רבה : אָמַר רַבִּי תַּיִיא בַר אֲבָא, מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ קְרָסֵי זָהָב נִרְאִין בַּמִּשְׁכָּן כְּכֹכְבִים הַנִּרְאִים בְּרַקִּיעַ.
- מה נקרא "חֲבֵרַת"?(רש"י כו,ד) קבוצת חמשת היריעות קרויה חוברת:
  - מעל היריעות הארוגות היה סוג אחר של יריעות. מהן?(כו,ז) יריעות מצמר עיזים
  - למדנו שהיו במשכן עשר יריעות ארוגות. כמה יריעות צמר עיזים היו מעליהן?(כו,ז) אחת עשרה
  - מה היו מידותיה של כל יריעה?(כו,ח) 30 אמה * 4 אמות
  - את היריעות הארוגות חיברו באמצעות 50 קרסי זהב בין יריעה ליריעה. איזה קרסים חיברו בין יריעות העיזים? (כו,יא) נחושת
  - כאשר היו מניחים את יריעות העיזים מעל היריעות הארוגות הן היו ארוכות אמה אחת יותר בכל צד כדי לכסות את קרשי המשכן . כיצד מכונות יריעות העיזים?(כו,יא) אוהל
  - מעל יריעות צמר העיזים היה מכסה לאוהל . ממה היה עשוי?(כו,יד) עורות אילים מאודמים ועורות תחשים
  - כתוב בפסוק "וְכַפַּלְתָּ אֶת הַיְרִיעָה הַשְּׂשִׁית". המילה "הששית" נכתבה פעמיים בתורה: כאן בפרשתנו בעניין השלחן ופעם נוספת, היכן היא הפעם הנוספת ומה אנו למדים מכך?(בעל הטורים כו,ט) ב' בתורה היריעה הששית וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית בזכות השולחן שהיה במשכן נשלחה ברכה בכל העולם:

מבנה המשכן (כו, טו-ל)

- גוף המשכן היה עשוי מקרשי עצי שיטים. מה היו מימדי כל קרש?(כו,טו) אורך עשר אמות ורוחב אמה וחצי
  - מדוע נכתב "וְעִשִּׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים " ולא נכתב "וְעִשִּׂיתָ קְרָשִׁים" ללא המילה "את"?(רש"י כו,טו) היה לו לומר ועשית קרשים, כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מהו הקרשים, מאותן העומדין ומיוחדין לכך. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים, וכשמת, צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו מצרים, ואמר להם שעתיד הקב"ה לצוות אותן לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם, הוא שיסד הבבלי בפיוט שלו, טס מטע מזורזים קורות בתינו ארזים, שנודרוזו להיות מוכנים בידם מקודם לכן:
- מובא במדרש רבה : "דָּבָר אַחֵר, וְעִשִּׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שִׁטִּים, לְמַה עֲצֵי שִׁטִּים, לְמַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָּרָךְ אֶרֶץ לְדוֹרוֹת, שְׂאֵם יִבְקֹשׁ אֶדָם לְבָנוֹת בֵּיתוֹ מֵאֵילָן עוֹשֶׂה פְרוֹת, אֹמֵר לוֹ, וּמַה מְלֻךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים שֶׁהִכֵּל שְׁלוֹ, כְּשֶׁאִמַר לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן, אָמַר, לֹא תָבִיא אֵלָא מֵאֵילָן שְׂאֵינִי עוֹשֶׂה פְרוֹת, אֲתָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בהמשך המדרש מובא : דָּבָר אַחֵר, וְעִשִּׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים. לֹא הָיָה צְרִיךְ לִזְמַר אֵלָא וְעִשִּׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים מִשְׁכָּן, מִהוּ לְמִשְׁכָּן, אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעֲיָא, עַל שׁוֹם שְׁהוּא עוֹמֵד לְמִשְׁכָּן, שְׂאֵם נִתְחַיְבוּ שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלִיָּה, יְהֵא מִתְמַשְׁכֵּן עֲלֵיהֶן. אָמַר מִשָּׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהָלֹא עֲתִידִים הֵם שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם לֹא מִשְׁכָּן וְלֹא מְקָדֶשׁ, וּמַה תְּהֵא עֲלֵיהֶם, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲנִי נוֹטֵל מֵהֶם צְדִיק אֶחָד וּמִמִּשְׁכָּנוֹ בְּעָדָם, וּמְכַפֵּר אֲנִי עֲלֵיהֶם עַל כָּל עוֹנְוֹתֵיהֶם, וְכֵן הוּא אֹמֵר (איכה ב, ד): וַיִּהְיֶה כָּל מַחְמַדֵּי עֵינַי.

- נכתב בפסוק " שְׁנֵי אֲנָנִים תַּחַת הַקְּרָשׁ הָאֶחָד לְשִׁתֵּי יְדֵיהֶוּ ". בתחתית כל קרש היו שני בליטות. בתוך מה הם ישבו?(כו,יט) אדני כסף
- כמה קרשים היו בכל צד ? השלימו: לְפָאֵת נִגְבָּה תִּימְנָה (דרום) _____ לְפָאֵת צְפוֹן _____ יָמָה (מערב) _____ בפניות החיבורים (כו,יח-כג) 2,6,20,20
- כל הקרשים היו מצופים בזהב והיו להם טבעות בחלקם החיצוני. מה השחילו בתוך הטבעות כדי לחבר את כל הקרשים יחד ? (כו,כט) בריחים מצופים זהב
- כיצד היה נקרא הקרש הדק שעבר בתוך כל קרשי המשכן והחזיקם יחד מקצה אל הקצה?(כו,כח) הברייח התיכון

הסדר הפנימי במשכן (כו, לא-לז)

1. המילה "הראית" נכתבה פעמיים בתורה כאן ובעוד פס'. מהו הפס' השני ומה למדים מכך?(בעל הטורים כו,ל) ב' במסורה הכא ואידך אתה הראית לדעת פי' בהר הראית לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד שהרכין שמי שמים על ההר והראך שהוא לבדו מושל בעליונים ובתחתונים: המשכן היה מחולק לשני אזורים. "הקודש" ו"קודש הקודשים". כיצד נקראת המחיצה ביניהם? (כו,לא) פרוכת
2. מה פירוש המילה "פרכת"? (רש"י כו,לא) לשון מחיצה הוא, ובלשון חכמים פרגוד, דבר המבדיל בין המלך ובין העם:
3. באיזה צד עמדה המנורה ובאיזה צד עמד השולחן במשכן? (כו,לה) מנורה- דרום, שולחן צפון
4. הכניסה למשכן הייתה מכיוון מזרח. בכניסה למשכן היה וילון הארוג בחוטי צמר בצבעי תכלת, ארגמן, תולעת שני ובחוטי פשתן. הוילון הועמד על חמישה קרשים מצופים זהב. מה היה הכינוי של הוילון? (כו,לו) מסך
6. מה בא הפס' להדגיש באמרו "מעשה רקם"? (רש"י כו,לו) הצורות עשויות בו מעשה מחט, כפרצוף של עבר זה כך פרצוף של עבר זה:

המזבח החיצון (כו, א-ח)

את הקורבנות של עם ישראל היו מקריבים על המזבח החיצון. ומובא במדרש תנחומא: "ועשית את המזבח עצי שטים. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: אמר להם שיעשו מזבח העולה, שיהא מכפר על עונותיהם של בני ישראל, שכן התנתי עם אברהם ואביהם, שאם יחטאו בניו, על ידי קרבנות אני מכפר להם, שנאמר: ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת.. מהו מזבח? מ' מחילה, ז' זכות, ב' ברכה, ח' תיים"

1. מה היו מידות מזבח העולה(לקורבנות)? (כו,א) אורך 5 אמות, רוחב 5 אמות, גובהו 3 אמות
2. בארבע פינות המזבח היו בליטות הקרויות קרניים. באיזה חומר ציפו את המזבח? (כו,ב) נחושת
3. על המזבח נאמר " וצפית אתו נחשת " מה רומז הדבר שהמזבח מצופה דווקא בנחושת?(רש"י כו,ב) לכפר על עזות מצח, שנאמר ומצחך נחושה (ישעיה מו, ד):
4. איזה כלים נוספים היו למזבח עפ"י פירוש רש"י? (יורה, כלי רחב להסיר את הדשן שאריות השריפה) _____ (כלי קיבול לדם) _____ (כו,ג) סירים, יעים, מזרקים, מזלגות, מחותות
5. מהם "יעיו" של המזבח (רש"י כו,ג) כתרגומו, מגרפות שנוטל בהם הדשן, והן כמין כסוי קדרה של מתכת דק, ולו בית יד, ובלע"ז וידי"ל:
6. מהם "מזלגתיו" של המזבח?(רש"י כו,ג) כמין אונקליות כפופים, ומכה בהם בבשר ונתחבים בו, ומתהפכין בהן על גחלי המערכה שיהא ממהר שריפתן, ובלע"ז קרוציני"ש, ובלשון חכמים צנוריות:
7. למה משמשים ה"מחותות" ועל שם מה נקראים כך?(רש"י כו,ג) בית קבול יש להם, ליטול בהן גחלים מן המזבח לשאתם על מזבח הפנימי לקטרת, ועל שם חתייתן קרויים מחותות, כמו לחותות אש מיקוד (ישעיה ל, יד), לשון שאיבת אש ממקומה, וכן היחתה איש אש בחיקו (משלי ו, כז):
8. כיצד נישא המזבח?(כו,ו) בדים בטבעות כמו בארון

חצר המשכן (כו, ט-יט)

לאחר שהכרנו את רוב כלי השרת והמשכן עצמו, עוברת התורה לספר על חצר המשכן שהקיפה את המשכן עצמו והייתה סגורה בצורה שונה.

1. ממה היו עשויים היריעות המקיפות את המשכן? (כו,ט) קלעים שש משור- פשתן קלוע
2. מה היה אורך הפאות הדרומית והצפונית וכמה עמודים החזיקו את היריעה בכל פאה? (כו,ט) מאה אמה, עשרים עמודים
3. כתוב בפס' "ועמדיו עשרים" מהו המרחק בין עמוד לעמוד?(רש"י כו,י) חמש אמות בין עמוד לעמוד:
4. מה פירוש המילה "וחשקהם"? (רש"י כו,י) חגורה אך יודע אני שחשוק לשון חגורה, שכן מצינו בפילגש בגבעה, ועמו צמד חמורים חבושים (שופטים יט, י), תרגומו חשוקים
5. מה היה רוחב חצר המשכן במערב ובמזרח? (כו,יב) חמישים אמה
6. כמה עמודים היו במערב ובמזרח? (כו,יב) עשרה
7. מה היה רוחב הפתח לחצר המשכן (בפאה המזרחית)? (כו,טז) עשרים אמה
8. באיזה חומר צופו עמודי החצר לעומת עמודי המשכן עצמו שהיו מצופים זהב?(כו,יז) כסף
9. מה היה גובה של חצר המשכן לעומת המשכן שגובהו היה 10 אמות?(כו,יח) חמש אמות
10. מה הייתה גודלה של חצר המשכן לעומת המשכן עצמו. (גודל המשכן היה שלושים אמות אורך וששים עשרה אמות רוחב) (כו,יח) אורך 100 אמות ורוחב 50 אמות